

Διατί λοιπόν περί μὲν τοῦ εὐτελοῦς ὀλιγοβίου σώματος νὰ μεριμνῶ τόσον, περί δὲ τῆς ἀθανάτου ταύτης πολυτίμου ψυχῆς νὰ ἦμαι τόσον ἄφροντις καὶ ἀμελής; Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ δημιουργήσας τοὺς κόσμους ἅπαντας, ὁ πλάσας τὴν ψυχὴν μου καὶ μὲ τὸ ἰδίον του αἷμα λυτρώσας αὐτήν, γινώσκει τί ἀξίζει. Αὐτὸς γινώσκει τί ἐστὶν αἰωνιότης, κάτοικος ὧν αὐτῆς. Αὐτὸς μὲ ἐρωτᾷ τὴν σπουδαιοτάτην ταύτην ἐρώτησιν, Τί θέλω δώσῃ ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς μου, καὶ τί θέλει μὲ ὠφελῆσιν ἐάν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσω, τὴν δὲ ψυχὴν μου ζημιωθῶ;

Ἡ ψυχὴ ἄρα ἐμπορεῖ τῶνόντι νὰ χαθῇ; Ἄν ὄχι, διατί λοιπόν ἐπρόβαλε τοιαύτην ἐρώτησιν ὁ Χριστός; Ναι, ἐμπορεῖ νὰ χαθῇ, καὶ κινδυνεύει νὰ χαθῇ. Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἤλθεν ἐξ οὐρανοῦ νὰ σώσῃ αὐτήν, μάλιστα νὰ σώσῃ αὐτήν εἰς αἰῶνας τοὺς ἅπαντας! Ἀναγνώστα, ἡ ψυχὴ σου βαδίζει τὴν εἰς σωτηρίαν ὁδόν; Μετενόησας, καὶ ἔλαβες ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν σου διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅστις αἶρει τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου; Ὡς μελέτα τὴν ἀθανασίαν σου. Συλλογίζου περί τῆς αἰωνιότητος, εἰς τὴν ὁποίαν μετ' ὀλίγον ἔχεις νὰ εἰσέλθῃς. Θέλεις νὰ ἐμβῇς ἐκεῖ, καὶ νὰ περάσῃς τοὺς ἀνάρτητους ἐνιαυτοὺς καὶ τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνάς της, ὡς ἀμετανόητος ἀσυγχώρητος ἁμαρτωλός! Ἐνθυμοῦ πόσον εἶναι πολῦτιμος ἡ ἀθάνατος ψυχὴ, καὶ πόσον πολῦτιμος ὁ Σωτὴρ αὐτῆς!

Ο ΜΑΚΙΑΒΕΛΙΚΟΣ ΙΑΤΡΟΣ.

Συνέχεια ἀπὸ Σελ. 178 Τόμ. γ'.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ Γ'.

ΣΠΟΥΔΑΖΕ ὅσον τὸ δυνατόν νὰ ἀποκτήσῃς τὴν εὐνοίαν τῶν γυναικῶν, καὶ μάλιστα τῶν πλουσιῶν καὶ προβεβηκυῖαν, ἡ ἐκείνων αἵτινες ἔχουσιν ἐπιρροὴν εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον.

Εἰς τὰς γυναῖκας θέλεις ἀρέσκειν ἐνδύόμενος καθαρὰ*, καὶ ἀλείφων τὴν κεφαλὴν σου διὰ μύρων, καὶ ἐν γένει φαινόμενος κομψὸς καὶ ὑποχωρητικὸς πρὸς αὐτάς. Κράτει ἀνδρὶ διὰ νὰ ταῖς τὰ προσφέρῃς, καὶ ζαχαρωτὰ διὰ τὰ παιδία, καὶ λέγε, ὅταν ἦναι εὐμορξα, ὅτι ἔχουσιν ὅπως διόλου τὸ πρόσωπον τῆς μητρὸς. Ἐπισκέπτου αὐτάς εἰς τὰς λέσχας τοῦ θεάτρου, ἐκτελεῖ ὅλας τὰς ἐπιθυμίας, καὶ ἀκούε τὰς μὲ ὑπομονὴν, δίδων πάντοτε δίκαιον, ὅταν ἔχωσι τὸ ἐλάττωμα νὰ φλυαρῶσι. Θεράπειε καὶ αὐτάς τὰς θεραπεύοντας, ἐάν ἐξεύρῃς ὅτι διὰ εὐλογον ἢ διὰ ὑποχρεωτικὴν τινα αἰτίαν χαίρουσι τὴν εὐνοίαν καὶ πίστιν τῆς δεσποίνης των. Ἀλλὰ πρὸ πάντων πρέπει νὰ θυσιάξῃς καὶ χαρακτῆρα καὶ τὸ

πάν διὰ νὰ ἀποκτήσῃς τὰ ἱλαρὰ βλέμματα μιᾶς πλουσίας γυναικός. Ἄν ἐπιτύχῃς εἰς τοῦτο, ἔσο βέβαιος ὅτι θέλεις εἰσαχθῇ εἰς πολλὰς οἰκίας, καὶ θέλεις θεωρεῖσθαι παρὰ πάντων ὡς πάνσοφος. Ἐχε κανόνα νὰ μὴ ἐναντιόνησαι ποτὲ εἰς τὰς γεροντίσσας, ὅσον καὶ ἂν παραλαλῶσι περί τῆς ἀσθενείας. Καὶ ὅταν τὰς ἀπαντᾷς εἰς τὸν δρόμον, σφίγγε τὴν χεῖρά των, καὶ ἐρώτα περί τῆς υἱείας των. Διότι ἐκ τῶν ἐπαίνων καὶ συστάσεων αὐτῶν παρακινουμένη καὶ ἡ σύζυγος, κολακεύει τοῦ ἀνδρὸς τὴν σιαγὸνα, καὶ τὸν λέγει, Ἀὐτὸν τὸν ἱατρὸν νὰ μοῦ ἐπάρῃς. Πολλάκις ἡ οἰκογένεια τοῦ ἀσθενοῦς σου λέγει, Ἄς ἐρωτήσωμεν καὶ τὴν κυρίαν Πέπαν, ἥτις εἶναι παλαιὸς ἱατρός· ἴσως μᾶς δώσῃ κάμμίαν καλὴν συμβουλὴν. Διὰ νὰ μὴ ἀκούσῃς παρ' αὐτῆς ὅτι ὁ Κ. Δόκτωρ εἶναι ὑπερήφανος, καὶ δὲν ὑποφέρει νὰ τὸν ὁμιλήσῃ κανεὶς λέξιν, ὅταν σὲ εἴπῃ, Sign. D., νὰ τὸν δώσωμεν ἐν κλυστήρῃ ἀπὸ lattuga; σὺ ἀποκρίσθαι, Μάλιστα! δὲν ἐμπορεῖ παρὰ νὰ ὠφελῇσιν· πλὴν ἐγὼ ἤθελα προσθέσῃν καὶ ὀλίγον ἕξος διὰ νὰ δροσισθῇ τὸ αἷμα καὶ τὸ σηκώτῃ. Παρομοίως φέρου καὶ πρὸς τὰς ὑπόληψιν χαϊρούσας μάμμιας. Ὅταν πολλάκις σὲ ζητῶσιν ἱατρικὰ τῆς ἀρεσκείας των, σὺ, ὅταν αἱ ἀσθένειαι ἦναι χρονικαί, συγκατάνευσ εἰς ὅτι ἐπιθυμοῦσι· διότι ἄλλῶς κράζουσιν ἄλλον ἱατρὸν εἴτε φανερά εἴτε κρυφά σου, ὅστις, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν νέαν οἰκίαν, ἐκτελεῖ κατ' ὅλα τὴν ἐπιθυμίαν των. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ πολῦκροτος Θεσσαλος ἐσυγχώρει εἰς τοὺς ἐν Ῥώμῃ προὔχοντας ὅτι ἐπεθύμουν*.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ Δ'.

Ὅταν εὐρίσκεισαι παρὰ τὴν κλίνην τοῦ ἀσθενοῦς, ἐξευρε νὰ διηγῇσαι πολλὰ καὶ νὰ φλυαρῇς.

Ὁ Ἱπποκράτης συνεβούλευε† νὰ μὴ λαλῇ πολλὰ ὁ ἱατρός μετὰ τοῦ ἀσθενοῦς, ἀλλὰ μόνον τὰ ἀναγκαῖα. Ἀλλὰ τὴν σήμερον πρέπει νὰ κάμνῃς ὅλον τὸν ἐναντίον. Καὶ ἐάν μὲν θεραπεύῃς ἀνθρώπους πεπαιδευμένους καὶ τῆς πρώτης τάξεως, ὁμιλεῖ περί πολιτικῆς, περιμινιστερίων, καὶ ἐν γένει περί ὧν ἀρέσκουσιν εἰς καλλιεργημένον νοῦν. Ἐάν δὲ ἀνθρώπους χυδαίους ἢ τρίτης τάξεως, διηγοῦ καὶ εἰς τούτους νέα, διότι τὸ νομίζουσι μεγάλην των τιμὴν. Εἰς δὲ τὰς γυναῖκας ὁμιλεῖ περί πραγμάτων οἰκειακῶν, περί συνοικεσιῶν, περί μοδῶν, τί συνέβη εἰς τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα, κατὰ κρινε μερικῶν τὴν φήμην, ἐκείνων μάλιστα μὲ τὰς ὁποίας ἐξεύρεις ὅτι δὲν ἔχουσι φιλίαν, ἀνάφερε περί μυθιστοριῶν, καὶ μάλιστα τῶν νεωτάτων, ἐρώτα τὴν περί τούτων γνώμην των, ἂν μάλιστα παρατηρήσῃς ὅτι ἐπαγγέλλονται τὰς σοφὰς, ἢ διηγοῦ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, ἂν δὲν ἔτυχῃ νὰ τὰς ἀναγνώσῃ, καὶ τελείωνε λέγων, Ἄν ἀγαπᾶτε, κυρία

* Τὴν καθαρὴν στολὴν καὶ τὸ ἀλειμμα τῆς κεφαλῆς ἐπῆρσαν καὶ ὁ Ἱπποκράτης καὶ ὁ Γαληνός (Περὶ Ἱητροῦ σελ. 6. Τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἱπποκρ. Ἐκδ. 5. σελ. 138). Ὅταν ὁμως στερεώσῃς τὴν ἐπιρροὴν σου, ἐμπορεῖς καὶ νὰ ἐνδύσῃς φορέματα βυραρὰ καὶ ἐξεσχισμένα, ὥστε νὰ μὴ διακρίνῃσαι ἀπὸ φωμοζήτην, διότι θέλεις ἐπισύρειν περισσότερον τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου.

* Γαλην. Θεραπευτ. Μεθόδ. Βιβλ. Α'. Κεφ. Α'.

† Περὶ Εὐδασκημοσ. σελ. 71.—Εἶπε καὶ ὁ Κέλσος, morbos non eloquentia, sed remediis, curare. καὶ ὁ Μένανδρος, Ἱατρὸς ἀδόλεσχος νοσοῦντι πάλιν νόσος.

μου, ἐγὼ μετὰ πάσης χαρᾶς σὰς τὴν προμηθεύω. Τοιαῦτα πράττων, θέλεις ἀκούειν πάντοτε νὰ σὲ ὀνομάζωσιν ἐξαίρετον ἱατρὸν, καὶ θέλεις ἀποκτήσῃς μεγάλην φήμην. Ἀφοῦ φλυαρήσῃς ἱκανὴν ὥραν, ἐγέρθητι, καὶ σῦρας τὸ ὠρολόγιον εἰπέ, ἔκθαμβος, 'Ἐλησμόνησα τὴν ὥραν μου ἀπὸ τὴν καλὴν συναναστροφὴν, μολονότι ἔχω τόσας ἐνασχολήσεις, ὥστε ἀκόμη δὲν ἐπρογευμάτισα!'

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ Ε΄.

Σπούδαζε νὰ βλάψῃς τοὺς ὁμότέχνους σου παντοιοτρόπως.

Τοῦτο δύνασαι πολλαπλῶς νὰ τὸ ἐκτελέσῃς. Ὃταν ἀποθάνῃ τις, ὅστις εἶχεν ἄλλον ἱατρὸν, ἂν αἱ γυναῖκες τῆς οἰκίας ἐκείνης, μὴ οὔσαι εὐχαριστημέναι διὰ τὴν Θεραπείαν, σὲ ἐρωτήσωσι, 'Sign. D., ἐὰν τὸν ἐφλεβοτομοῦσε, τί στοχάζεσθε, δὲν τον ἐγλύτονεν;' ἀποκρίσου σὺ σοβαρῶς, 'Δὲν εἶναι ἀμφιβολία' τότε ἐτελείωσε! κάνεις δὲν τὰς μεταπέθει ὅτι δὲν ἔσφαλεν ὁ ἱατρός. Ἡ ἐρώτησον, 'Ποῖος ἱατρὸς ἐθεράπευε τὴν μακαρίτριαν;' καὶ ὅταν σὲ εἴπωσι τὸ ὄνομά του, ἀναστέναντον βαθέως, καὶ εἰπέ, 'Πόσους χρόνους ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἀκόμη ἡ ἀθλία, ἐὰν . . . ' ἐνταῦθα ἀπόκοπον τὴν ὁμίλιαν, καὶ ὁ κόσμος ἐννοεῖ. Ὃταν ἀκούῃς ὅτι ἐπαινεῖται ἱατρός τις διότι ἐθεράπευσεν ἀσθενῆ ἀπὸ μεγάλην νόσον, λέγε ὅτι αἱ τοιαῦται ἀσθένειαι δὲν ἀποβαίνουν ποτὲ θανατηφόροι, καὶ ὅτι μόνῃ ἡ φύσις εἶναι ἱκανὴ νὰ τὰς ἱατρεύσῃ. Ὃταν κραχθῇς νὰ ἐπισκεφθῇς ἀσθενῆ Θεραπευόμενον πρότερον ὑπὸ ἄλλου ἱατροῦ, ζῆτει νὰ ἴδῃς τὰς ἀναγραφὰς του, καὶ ὅταν σὲ τὰς φέρωσι, μειδιάσας καὶ κινήσας ὀλίγον τὴν κεφαλὴν, εἰπέ, 'Τί πλῆθος ἱατρικῶν! Βέβαια, ἐὰν δὲν ὠφελήσῃ τὸ ἐν, νὰ ὠφελήσῃ τὸ ἄλλο!' ἡ ἐμπορεῖς νὰ εἴπῃς, 'Τὸ ἱατρικὸν δὲν εἶναι κακόν, πλὴν δὲν εἶναι διὰ τὴν ἀσθένειάν σου.' Ὃταν εὐρεθῇς μετ' ἄλλου ἱατροῦ εἰς συμβούλιον, ἐπαίνεσον μερικὰ ἐξ ὧσων ἔδωκεν ἱατρικῶν. Ἐπειτα, στραφείς πρὸς τὴν ἀσθενῆ, εἰπέ την, 'Πλὴν τὸ ποτὸν, τὸ ὅποιον ἐπῆρετε χθές, πρέπει νὰ σὰς ἐπείραξεν ἀρκετὰ τὰ νεῦρα.' Ἐκ τούτου καταλαμβάνει παράυτα ἡ πάσχουσα ἀσθενής, ὅτι ἔσφαλεν ὁ ἄλλος ἱατρός, καὶ ὅτι ὁ εἰς συμβούλιον κραχθεὶς ζητεῖ νὰ τὸν σκεπάσῃ ὅταν ἀπαντήσῃς δὲ κανένα ἄλλον τῆς συγγενῆς, εἰπέ τῷ, τρόπον τινὰ μυστικὰ, ὅτι ὁ ἱατρός ἔκαμε μέγα σφάλμα, καὶ ὅτι εἶναι εὐτυχία πῶς δὲν ἐπέφερε ὀλεθριώτερα ἀποτελέσματα. Ἐὰν ἐξεύρῃς ὅτι ὁ ἄλλος κραχθεὶς ἱατρός δὲν γνωρίζει τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, σὺ ὁμίλει τον Λατινιστὴ, καὶ ἐπειδὴ δὲν θέλει δυνηθῆν νὰ σὲ ἀποκριθῇ, ὁ ἀσθενὴς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν θέλουσι τὸν καταδικάσειν ὡς ἀμαθῆ*. Ἐὰν ἦσαι γέρον ἱατρός,

κατηγόρει τοὺς νέους ὡς μὴ ἔχοντας πρᾶξιν, καὶ λέγε ἐναντίον μάλιστα ἐκείνου, ὅστις ἀρχίζει τὸ στάδιόν του, Ναὶ μὲν, εἶναι καλὸς νέος, καὶ ἐσπούδασε, καὶ ἐμπορεῖ νὰ ἐξεύρῃ Θεωρίας πολλὰς καὶ πολλὰ βιβλία, πλὴν δὲν γνωρίζει ἀκόμη τὸ κλίμα, καὶ altro è la Grammatica, ed altro la pratica. Ὁ δὲ κόσμος, ἐπειδὴ δὲν ἐρωτᾷ — ἔχει πνεῦμα καὶ δαιμόνιον; — ἀλλ' ἔχει λευκάς τρίχας; — καὶ ἐπειδὴ φρονεῖ ὅτι, διότι ὁ γέρον ἔδε περισσότερον παρὰ τὸν νέον ἱατρὸν, πρέπει ἐπομένως νὰ ἐσυλλογίσθῃ καὶ περισσότερον καὶ ἐπειδὴ δὲν συλλογίζεται ὅτι πάμπολλοι ἐκ τῶν γερόντων ἱατρῶν ἔλαβαν, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ ἀθανάτου Ζιμερμάνου, ἀκόμη εἰς τὴν μήτραν ὄντες, λευκάς τρίχας καὶ ἐπειδὴ δὲν βάλλει ποτὲ εἰς τὸν νοῦν του ὅτι ἕνας νέος δύναται καὶ εἰς ὀλίγα ἔτη νὰ ζήσῃ πολὺν καιρὸν, καὶ νὰ παρατηρήσῃ πολλά, — θέλει σὲ πιστεῦσιν ἔτι καλῆτερα. Ἐν γένει, προσπάθει νὰ ὑποσκάπτῃς τῶν ἄλλων τὴν ὑπόληψιν διὰ νὰ εἰσέλθῃς ἐσὺ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀσθενοῦς, ὑποσχόμενος μὲν περισσότερα ἀφ' ὅσα δύνανται ἐκεῖνοι νὰ ὑποσχεθῶσι, γνωρίζοντες τὰ ὅρια τῆς τέχνης, ἐμπνέων δὲ εἰς τοὺς συγγενεῖς φόβους καὶ ὑποψίας, ἐὰν ἐπιμένωσιν εἰς τὸ ν' ἀκολουθῶσι τὴν μέθοδόν του. — 'Μὲ τόσας βδέλλας δὲν θέλει σ' ἀφήσειν διόλου αἷμα!' ἡ λέγε, 'Αὕτη ἡ ψευδοπλευρίτις διὰ νὰ ἱατρευθῇ, πρέπει νὰ κυττάζωμεν τὰ νεῦρα, καὶ ὄχι τὴν χολήν!' Ὅλα δὲ ταῦτα πράττε τα μὲ μεγάλην ἀναίδειαν καὶ ἀναίσχυντίαν καὶ τέχνην, διὰ νὰ μὴ ἀνακαλυφθῇ ἡ πανοῦργος ἀχρειότης σου.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ Ε΄.

Ὃταν κινδυνεύῃ ἡ ἀποθάνῃ ὁ ἀσθενὴς σου, ζῆτει ὅπως δύνασαι νὰ σκεπάσῃς τὸ πρᾶγμα, καὶ νὰ ἀποδixθῇς ἀδῶς.

Ἐν γένει, λέγε πάντοτε ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐφέτος ἀποθνησκόντων εἶναι πολὺς, πλὴν ὄχι εἰς τὸν ἀσθενῆ, ἀλλ' εἰς τοὺς συγγενεῖς, εἰς τρόπον ὥστε, ἐὰν μὲν ἀποθάνῃ, σὺ δὲν θέλεις πταίνειν, ἐὰν δὲ ὑγιασθῇ, τότε ἡ ἀξία σου θέλει φαίνεσθαι ἔτι μεγαλητέρα. Ἐὰν προβλέπῃς ὅτι ὁ ἀσθενὴς σου μέλλει νὰ ἀποθάνῃ, πρόφασσον ὀλίγον τι καλητερεύσαντα νὰ τὸν στείλῃς εἰς τὰ λουτρά. Ἀλλ' ἐὰν τέλος ἀποθάνῃ, τότε ἀπόδος τὸ σφάλμα ἢ εἰς ὅσα ἱατρικὰ μετεχειρίσθῃ πρὶν σε κράξῃ, ἢ διότι σ' ἐκραξεν ἀργά, ἢ διότι ἡ ὁ ἀσθενὴς ἢ οἱ περιεστῶτες δὲν ἐφύλαξαν τὴν δίαιταν καὶ τὰς προσταγὰς σου, ἢ ζῆτει νὰ ρίψῃς τὸ σφάλμα εἰς τὰ ἱατρικὰ τοῦ ἀποθηκαρίου, ἢ ὅταν, τέλος, δὲν δύνασαι νὰ εὕρῃς αἰτίαν τοῦ θανάτου εὐλογοφανῆ, ἀπόδος τὴν εἰς αὐτὸν τὸν θάνατον, διηγούμενος πόσον βαρεῖα ἦτον ἡ ἀσθένεια, καὶ δεικνύων μὲ πομπῶδη τῶν συμπτωμάτων περιγραφὴν ὅτι εἶναι θαῦμα ἂν ποτε δυνήθῃ τις νὰ μὴ γείνη θῦμά της.

* Ἐπεται ἡ συνέχεια.

* Εἰς ταύτην τὴν περίστασιν δὲν δύναται νὰ ἀποσιωπήσῃ τὸ ἐφεξῆς συμβᾶν, τὸ ὅποιον ἀδίκως ἠδικεῖ τις ἐκλάβειν ὡς ἀνέχδοτον. Εὐρεθεὶς ποτὲ ὁ συγγραφεὺς εἰς συμβούλιον μετὰ τινος ἱατροῦ, τὸν ἐκάλεσε Λατινιστὴ, διὰ νὰ μὴ τὸν ἐνοήσωσιν οἱ περιεστώμενοι ἀνίσχυοι συγγενεῖς ὁ δὲ ἀπεκρίθη ἀταράχως, 'Ἐξέυρε ὅτι ἐγὼ δὲν ἐννοῶ τὰ Γραικικά!'

ΑΝ εἶχαμεν τοσοῦτον πόσον νὰ φωτισθῶμεν ὅσον νὰ πλουτήσωμεν, ἡ Ἀμάθεια ἠθέλεν ἐξορισθῇν τοῦ κόσμου πολὺ πρότερον τῆς Πενίας.